

Ането

Ангел Каралийчев

Ти знаеш ли малката бяла къщурка на речния бряг? Тя е положена на четири големи камъка. Има само едно прозорче и то гледа към равната шир на тихата река. Като запалена лула дими високият комин на къщичката. Една снежнобяла завеска потуля светлата късна стаичка. Когато прозорчето е отворено и вятърът играе със завеската, параходите бягат надолу и пътниците думат:

– Бялата къщурка ни маха със своята кърпичка. Сбогом!

В къщичката има само една стая. В стаята – една маса и два стола. До прозореца е креватчето на Ането, а до камината – големият дървен креват на дядо Иван. Цялата стая свети от чистота. Ако някой купувач мине и се провикне: „Смет купувам!“ – горкото Ане няма да получи нито една паричка. Ането е послушно момиче. То шъта: мете къщата и малкото дворче, мие паниците, подклажда огъня и шие копчета на дядовото Иваново палто. А когато през пролетта му закърпи самия лакът, дядо Иван каза:

– Чедо, ти кърпиш чудесно. Като беше ново палто-то ми, изглеждаше по-грозно.

Горкият дядо Иван! Той се труди в градината. Цял ден копае, присажда и полива краставиците, чушките и зелките. Ходи със запретнати крачоли. Гази студената вода в лехите. Затуй вечерно време си грее краката на огъня, кашля тежко и пие горещ липов чай. Ането вари най-сладкия чай на земята. Когато шъта – то си препасва чиста бяла престилка. На престилката има едно кученце – шито със син конец. То си стои там послушно и мирно. Нито лае, нито яде, нито пие, само се кокори.

В понеделник Ането си изпра престилката и я простря да съхне на двора. Дядо Иван е обтегнал едно въже за дрехи – от близкото ябълково дърво до стряхата на къщата. На туй въже увисна престилката. В шумака на ябълковото дърво едно врабче си беше свило гнездо. В перушината се топлеха малките му рожби. Щом започна да съхне престилката – врабчето кацна върху въжето и почна с кученцето такъв разговор:

– Как си бе, кученце? – попита то.

– Добре съм, врабченце. Сега съм добре. Снощи Ането ми накапа главата с гореща бобена чорба. Опари ми главата. Цяла нощ съм скимтяло. А ти как си?

– Каня се да бягам.

– Защо?

– Защото котаракът на кръчмарина Радул ката ден иде, разхожда се под ябълката и все към гнездото ми гледа. Щом пораснат на моите врабчета крилцата и на крилцата им перцата – ще отлетим вдън гората, където няма котараки. Не зная само има ли в гората

комини – да се подслоним през зимата и да се затоплим, когато задуха виелицата и снегът засипе целия свят.

– И аз не зная – рече замислено кученцето. – Никога не съм било в гората. Щом Ането тръгне нататък – аз ще вървя напреде ѝ. Тя без мене никъде не ходи. Кой ще я варди, ако не съм аз?

В туй време под престилката мина патето. Навирило опашка нагоре, то се клатеше, щапукаше с големите си жълти лопатки и мърмореше:

– Когато ми пораснат шиповете на краката, ще го бодна с най-острия шип.

– Кого? – попита врабчето отгоре.

– Радуловия котарак. Нощес влязъл през отворения прозорец, прескочил креватчето на Ането и се намърдал да спи до главата на дядо Ивана. Дядо Иван

много обича да му преде котарак, когато спи. Докато котаракът се изтягаше в мекото легло, аз зъзнях под къщурката. Моето тегло трябва да бъде описано от някой велик писател. Има да подсмърчат очилатите баби, когато прочетат как страда юначното пате с двете лопати! Абе не сте ли виждали наблизно нещичко за хапване?

– Тая сутрин видях нещичко край гората! – рече врабчето.

– Какво беше? – дигна глава патето.

– Една мечка.

– Тъкмо ще ми стигне за закуска. Отивам да я клъвна! – зарадва се патето и потегли към гората. – Кажина кака, че отивам на лов за мечки! – поръча то на кученцето.

– Ще обадя – отвърна кученцето от престилката и си размаха опашката. То обичаше много юнаците.

Патето мина през градината, прескочи вадичката, по която шуртеше мътна вода, провря се под оградата и излезе на поляната. Далечно се чернееше тъмната гора. По осилите на класовете блещукаха чудни капки. Слънцето се дигаше над равнината. Някъде се обаждаха скрити звънци. Патето тепаше с двете си лопати направо през храната*. Изведнъж от невиделица изхвъркна голям изплашен пъдпъдък и зашумя с тежките си криле. Патето се стресна и от страх си навря главата под една захвърлена кора от печена тиква. Стоя там цял час, без да мръдне. По едно време покрай нивата мина малка каручка с две колелета, теглена от едно проскубано магаре без опашка.

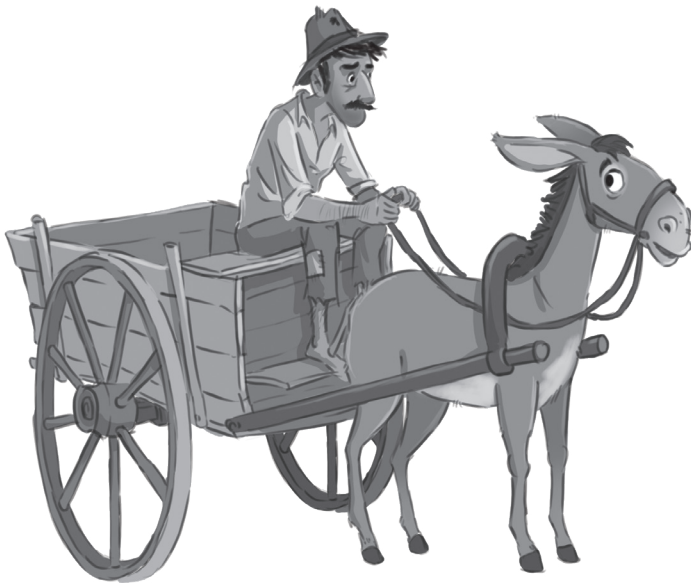
* Жито.

В каручката дремеше дрипав циганин. Главата му се люшкеше като звънец. Зад гърба му стоеше, изправена на задните си крака, една бяла маймунка, хванала с предните си лапи кръжилото на коша. Тя въртеше очите си и гледаше какво има наоколо.

Щом съзря патето в нивата, маймунката нададе тревожен вик. Задрямалият циганин дръпна юздите на магарето.

– Стой! Тука има спирка.

Магарето спря. Циганинът си потърка очите, прозя се продължително, почеса се по врата, озърна се и видя патето. Бърже измъкна от окърпената торба една мрежа, с която ловеше риба по реките и охранени юрдечки покрай селата. Скочи от каручката.

– Ей такава рибка не съм ял – рече на себе си каруцаринът и се упъти към патето. Надипли мрежата, захапа рѣба и се нагласи да я метне.

Но патето не беше вчерашно. То разбра какво иска да стори с него циганинът, отвори си човката, взе да грачи, разпери криле и се вдигна, преди да го похлупи страшната мрежа. Полетя надолe към брега, мина над ябълката, над крушата, над дядовата Иванова глава и тупна в реката.

– Чакай най-напред да си пийна малко водица, защото ще ми се пукне сърцето! После ще ти разказвам кой ме гони – рече запѣхтяното пате на една изплашена жаба и си потопа цялата глава в хладната вода. Навири краката си нагоре.

А в туй време циганинът разпрегна каручката си под ореха накрай селото и натири магарето в бодилите. Магарето навлезе, отъркаля се в трѣнливия буренак, както се търкалят децата върху мекия дюшек, и ревна:

– Все едно, че съм в рая!

Кърѣо, тѣй се казваше циганинът, откачи торбичката, метна я през рамо, дръпна бялата майmunка и закричи покрай плетищата към селското училище. Децата го посрещнаха с викове и радост. Като спря, циганинът тропна с крак и накара майmunката да се покатери върху една висока върлина. Сетне извади от торбата една дървена сабя, една малка липова гѣдулка и едно сито без дѣно. Подаде сабята:

– Хайде, Пенке! Почвай, Пенке! Покажи на господарите как се бият абисинците!

Маймунката размаха сабята и децата писнаха:

– Олеле, бягайте!

Подаде гъдулката и лъка.

– Сега пък, Пенке, ще покажеш на господарите как свири твоята гъдулка.

Маймунката раздвижи лъка. Тънките жички звъннаха като пчели. Децата се наловиха и започнаха да тропат.

– Хайде хопа! Тъй се тропат!

След като свърши песента, Къдрьо пое гъдулката и подаде на маймунката продъненото сито.

– Дръж ситото да покажеш на господарите как сее брашно стринка Минка.

